

KOLEKTIV AUTORŮ (2020):

JAK JE DŮLEŽITÉ MÍTI STYL. POCTA JANĚ HOFFMANNOVÉ

Praha: NLN.

Zuzana Laubeová

Jméno Jany Hoffmannové jistě není potřeba představovat žádnému lingvistovi. Tato přední osobnost české lingvistiky oslavila koncem roku 2020 významné životní jubileum, a tak recenzovaná publikace vyšla jako festšrift, tj. oslavný spis. Více než 30 autorek a autorů z České a Slovenské republiky vyjádřilo účast v tomto sborníku svou poctu prof. PhDr. Janě Hoffmannové, DrSc.

Kniha začíná předmluvou představující jubilantčinu osobnost a dílo. Editorky knihy — Lucie Jílková, Kamila Mrázková, Helena Özörencik — zde shrnují hlavní oblasti jejího odborného působení. Z tohoto nutně selektivního výběru je patrné, že Jana Hoffmannová, kterou mnozí znají především jako odbornici v oblasti stylistiky, je žena, která svou prací zasáhla oblast textové analýzy v širokém smyslu. Zabývala se a stále se zabývá analýzami psaných a mluvených textů z různých oblastí lidského působení, od devadesátých let 20. století se soustřeďuje především na mluvenou neformální komunikaci mezi přáteli a rodinnými příslušníky.

Na široké spektrum jubilantčina odborného zájmu navazuje členění vlastní části publikace. Jedná se o pět oddílů, jež svým pojmenováním zároveň odkazují ke knize *Stylistika a...* (Hoffmannová 1997) a tematicky se dotýkají různých disciplín od samotné teorie stylu přes aplikovaný stylový výzkum, např. již zmiňovanou současnou mluvenou komunikaci nebo umělecké texty, po další obory, např. gramatiku, sociolingvistiku. Jednotlivé oddíly jsou tvořeny šesti až osmi příspěvky. Nedílnou součástí knihy je bibliografie Jany Hoffmannové za období 1974–2019, medailonky přispěvatelů a věcný rejstřík.

Dříve než přistoupíme ke stručné sumarizaci jednotlivých oddílů, rádi bychom zmínili, že tento text bude spíše než recenzí sborníku jeho popisem.¹ Jednotlivé příspěvky již prošly recenzním řízením a na jejich zařazení do sborníku jakož i do jednotlivých oddílů je patrná péče editorek o zachování celistvosti knihy. Příspěvky se zabývají zajímavými a pro jednotlivé lingvistické disciplíny přínosnými tématy. Některé mají ráz spíše úvahového textu, jiné jsou plnohodnotnou studií založenou na analýze dat. Oba typy mají své místo v publikaci, jakou je tato. Červenou nití jsou pak explicitní citace jubilantčiny práce v případě styčného tématu.

V prvním oddíle s názvem *Stylistika a její teoretické reflexe* jsou zařazeny příspěvky uvažující nad možnostmi současné stylistiky, její metodologie i předmětu zájmu. Zmíňme např. text Lucie Saicové Římalové, v němž je představen pojem multimodální stylistika (s. 70n.). Pojem multimodality autorka používá pro úvahy o různých modech, které se na stylu zkoumaného komunikátu podílejí. Ačkoli jsou v příspěvku zmiňovány pouze mody související s psaným textem (jazyk sám, vizualizace

---

1 Mímoto nechceme opakovat již řečené — viz recenzi Petry Poukarové v *Jazykovědných aktualitách* (2021).

textu, doplňková grafika atd.), čtenář si snadno doplní mody potenciálně se týkající mluvených textů (kromě jazyka veškeré neverbální a paraverbální projevy mluvčího, situační kontext apod.).

Druhý oddíl zahrnuje příspěvky z oblasti Stylistiky a syntaxe, lexikologie, gramatiky. Jsou zde zařazeny texty vytvořené na podkladě korpusových dat, což je oblast, které se nevyhýbá ani jubilantka (např. Hoffmannová–Komrsková–Poukarová 2017). Příspěvky Roberta Adama a Marie Kopřivové tematicky navazují na jedno z dlouhodobých výzkumných témat Jany Hoffmannové, kterým je reprodukce řeči.

Do třetího oddílu, nazvaného Stylistika a umělecké texty, byly zařazeny příspěvky založené na reflexi umělecké literatury v synchronním i diachronním pohledu. Židovské anekdoty a písňové texty, jež tvoří bázi pro příspěvky Žanety Dvořákové, Petra Nejedlého, Ireny Vaňkové, jsou neotřelým předmětem výzkumu a společně s tématem života v příspěvku posledně jmenované pomáhají odlehčit vážný tón celého festšriftu.²

Čtvrtý oddíl, věnovaný Stylistice a médiím tradičním i elektronickým, ukazuje (téměř) nevyčerpatelné možnosti textové analýzy v současném světě. Každý příspěvek je založen na jiném žánru (běžný a mediální rozhovor, food blog, tweety, rozhlasové vysílání, seznamovací inzerát, televizní sportovní zpravodajství, televizní pořad o věštění), což ukazuje nejen bohatost materiálu pro stylistické analýzy, ale i nutnost přizpůsobit stylistické metody modernímu světu.

Poslední oddíl, Stylistika a institucionální komunikace, přímo navazuje na výzkum Jany Hoffmannové v této oblasti (např. Hoffmannová 2001; Hoffmannová–Müllerová 2000). Příspěvky demonstrují různé aspekty mluvené i psané institucionální komunikace, zejména ve školním a vědeckém prostředí. Z kontextu tohoto oddílu, ale i celé knihy se poněkud vymyká autobiografický esej Petra Kaderky o průběhu ostravské demonstrace 18. 11. 1989.

Jak už bylo zmíněno výše, publikace je velmi pečlivě připravena jak po stránce tematické, tak jazykové. Přesto si závěrem dovolíme připomínku, která se v případě něčeho takového, jako je festšrift, sama nabízí. Jedná se o absenci příspěvků osobnějšího rázu, např. vzpomínek, které by poukazovaly na jubilantčinu osobnost mimo pracovní prostředí. Domníváme se, že většina autorek i autorů by tímto mohla přispět k vytvoření komplexního obrazu Jany Hoffmannové a představit ji těm, kteří zatím neměli tu čest poznat ji osobně jako člověka navýsost pracovitého, skromného, laskavého a všestranně inspirativního.

---

² Bez snahy o zařazení do tohoto výčtu necháváme Balzakovy *Ztracené iluze* (1963), které si jako materiálovou základnu zvolil František Štícha.

BIBLIOGRAFIE:

Balzac, Honoré de (1963): *Ztracené iluse*. Praha: SNKLU.

Hoffmannová, J. — Komrsková, Z. —
Poukarová, P. (2017): Reprodukce řeči/
myšlení v mluvených projevech jako
předmět korpusového výzkumu, *Korpus —
Gramatika* — *Axiologie* 15, s. 3–25.

Hoffmannová, J. — Müllerová, O. (2000): *Jak
vedeme dialog s institucemi*. Praha: Academia.

Hoffmannová, J. (1997): *Stylistika a... Současná
situace stylistiky*. Praha: Trizonia.

Hoffmannová, J. (2001): *Konverzace
a institucionální dialog*. Dizertační práce.
Praha: Univerzita Karlova.

Poukarová, P. (2021): Jak je důležité mítí styl.
Pocta Janě Hoffmannové, *Jazykovědné aktuality*
2021. 1–2, s. 32–36.